

HEVOSEN KASTRAATIO. KASTRAATIOVIILTOJEN SIJAINTI. JATKOHOITO-OHJEET.

Diaarinumero: 4767/0033/2015

Lausunnon antopäivä: 18.3.2016

Kaupunki A on pyytänyt Eläinlääkintävahinkojen arviolautakunnalta lausuntoa palveluksessaan työskentelevän eläinlääkäri X:n toimenpiteistä Y:n omistaman hevosen kastraatioon liittyen. Arviota on pyydetty erityisesti kastratioviiltojen sijainnin ja annettujen jatkohoito-ohjeiden osalta.

Tapahtumatiedot

Eläinlääkäri X suoritti ns. kotikastraation vuonna 2014 Y:n omistamalle, vuonna 2011 syntyneelle hevoselle. Aikaa varattaessa eläinlääkäri X kertoi Y:lle tallissa suoritettavan kastration riskeistä (muun muassa kohonneesta tulehdusriskistä sekä huolellisen jatkohoidon tarpeesta). Apuna kastraatiossa oli eläintenhoitaja.

Eläinlääkäri X teki hevoselle ennen kastratiota yleistutkimuksen, johon kuului myös peräsuolen kautta suoritettu nivusaukkojen koon arviointi. Hevonen sai esilääkitykseksi detomidiiniä 1 ml (Domosedan 10 mg/ml) ja butorfanolia 0,6 ml (Butordol 10 mg/ml) ja sen jälkeen levometadonia 20 ml (L-Polamivet vet). Lääkkeet annosteltiin laskimonsisäisesti. Paikallisuudutukseen hevonen sai lidokaiinihydrokloridia 50 ml (Lidocain 20 mg/ml). Paikallisuudute injisoitiin siemennuoriin ja ihon alle leikkausviiltoalueelle.

Hevosen kaatamisen jälkeen eläinlääkäri X pesi ja desinfioi leikkausalueen, teki molempien kivesten päälle kivesten mittaiset viillot, otti kivekset esiin, puristi siemennuoraa ruunauspihdeillä kymmenen minuutin ajan, katkaisi sitten siemennuoran ja päästi loppuosan vetäytymään takaisin nivuskanavaan. Kastratio tapahtui kivesten päällyskalvoa avaamatta. Kivesten poistamisen jälkeen eläintenhoitaja leikkasi eläinlääkäri X:n valvonnassa kivesten uloimpien kalvojen jäänteitä pois. Toimenpiteen jälkeen leikkausalue puhdistettiin.

Hevonen sai jatkohoidoksi viiden päivän antibioottikuurin (bentsyylipenisilliini 300 000 IU/ml, 20 ml 2 x pv:ssä) ja tulehduskipulääkettä (fluniksiinirakeet 25 mg/g, 20 g päivittäin). Eläinlääkäri X painotti omistajan osuutta jatkohoidossa. Potilaan lämpö tuli mitata päivittäin, haavat tuli pitää auki ja huuhdella sekä hevosen liikkumisesta piti huolehtia (jo leikkauspäivän iltana kevyt liikuttaminen tai tarhaus). Omistajan mukaan eläinlääkäriin antamia jatkohoito-ohjeita noudatettiin tunnollisesti, mutta eläinlääkäri X:n antaman selvityksen mukaan hevosta liikutettiin ensimmäisen kerran vasta seuraavana aamuna.

Kastration jälkeisenä päivänä hevosen nivusalue oli turvonnut. Turvotus saatiin laskemaan, kun hevosta liikuteltiin reippaasti. Muut kuin toimenpiteen suorittaneet eläinlääkärit kävivät katsomassa tai hoitamassa hevosta kolmena päivänä noin 1,5 viikkoa tehdyn kastration jälkeen hevosella todetun turvotuksen, tulehduksen ja kohonneen kuumeen vuoksi. Kun hevonen oli edelleen kuumeinen ja selkeästi kivuliaampi kaksi päivää eläinlääkäriin suorittaman käynnin jälkeen, otti omistaja yhteyttä eläinlääkäri X:ään. Eläinlääkäri X sanoi voivansa tulla katsomaan hevosta, mutta omistaja päätti viedä sen eläinsairaalaan. Hevonen oli sairaalahoidossa seitsemän päivää ja toipui lopulta ilman kirurgista hoitoa.

Tapauksen arviointi

Lautakunta toteaa, että hevosen kastraatio eli ruunaus voidaan tehdä monin eri tavoin. Kotitallilla ruunattaessa hevosta ei tarvitse kuljettaa mihinkään ja toimenpide on kustannuksiltaan edullisin, mutta toisaalta tulehdusriski on suurempi kuin klinikkaolosuhteissa.

Kyseessä olevassa tapauksessa leikkaus suoritettiin ns. avoimella menetelmällä kotitallilla. Avoimessa kastraatiossa siemennuoraa ja sitä ympäröivää kudosta ei sidota langalla eikä kivespussin ihoa suljeta. Lautakunnan näkemyksen mukaan kastraatio on tehty eläinlääketieteellisesti arvioituna asianmukaisella tavalla.

Avoimesti tehdyn ruunauksen jälkeen turvotus leikkausalueella on normaalia. Asiakirjojen mukana toimitettujen valokuvien perusteella leikkaushaavojen sijainti on ylhäällä osittain sisäreiden lihaksia vasten. Lautakunta arvioi sen kuitenkin johtuvan haavojen alueen kudosturvotuksesta, joka siirtää leikkaushaavojen sijaintia, eikä niinkään haavojen alkuperäisestä sijainnista. Lautakunta ei asiakirjojen perusteella ole pystynyt arvioimaan leikkausviiltojen alkuperäistä sijaintia.

Toimenpiteen jälkeen tärkein osa jälkihoitoa on verihyytymien poisto leikkausalueelta joko käsin tai suihkuttamalla ja leikkaushaavojen pitäminen auki. Asiakirjat ovat ristiriitaiset sen suhteen, millaista jatkohoitoa hevonen on saanut heti kastraation jälkeen. Lautakunta pitää eläinlääkäri X:n antamia jatkohoitohjeita riittävinä.

Lautakunta toteaa, että eläinlääketieteellisesti arvioiden asianmukaisestikin suoritettua toimenpiteen seurauksena voi aiheutua erilaisia komplikaatioita (mm. tulehduksia). Omistajan valitessa hevoselle kotitallilla tehtävän kastraation, sitoutuu hän samalla jatkohoitoon ja hevosen tilan jatkuvaan tarkkailuun eläinsuojelulliset näkökohdat huomioon ottaen. Jatkohoito on tärkeää tehdä huolellisesti, mutta komplikaatioita voi esiintyä myös asiallisesti suoritettusta jatkohoidosta riippumatta.

Lautakunnan mukaan eläinlääkäri X on noudattanut riittävää huolellisuutta suorittamassaan hevosen kastraatiossa. Tapauksessa ei siten ole osoitettavissa sellaista eläinlääkärin tekemää hoitovirhettä, joka olisi aiheuttanut kyseisen tulehduksen, vaan aiheutuneiden komplikaatioiden syy jää avoimeksi.

Eläinlääkäri X ei ole tehnyt eläinlääkintävahinkojen arviolautakunnasta annetun lain 1 §:ssä tarkoitettua vahingonkorvausvelvollisuutta perustavaa hoitovirhettä.